

III dio

Projekt istraživanja

mr Zoran Lalović

Projekt istraživanja

Projekt istraživanja sadrži tri osnovna dijela:

1. Teorijski dio projekta

- 1.1. Formulacija problema
- 1.2. Definisane osnovnih pojmova
- 1.3. Postavljanje ciljeva istraživanja
- 1.4. Formulacija opštih i posebnih hipoteza istraživanja

2. Metodološki dio projekta

- 2.2. Izbor opšteg metoda istraživanja
- 2.3. Operacionalne definicije promjenjivih
- 2.4. Izbor tehnika za prikupljanje podataka
- 2.5. Nacrt uzorka
- 2.6. Plan obrade podataka
- 2.7. Plan realizacije istraživanja

3. Materijalni dio projekta

1. Teorijski dio projekta

1.1. Formulacija problema

1.2. Definisanje osnovnih pojmova

1.3. Postavljanje ciljeva
istraživanja

1.4. Formulacija hipoteza
istraživanja

1.1. Formulacija problema

Šta sve može biti predmet/problem istraživanja?

Predmet/problem istraživanja može biti svaki element stvarnosti, realne ili imaginativne koji je od nekog interesa za nas i/ili nauku. U najopštijem smislu predmet istraživanja u društvenim naukama mogu biti:

- društvene pojave,
- društveni događaji ili
- društveni procesi.

Kritična tačka svakog istraživanja je uočavanje praznine, nejasnosti, teškoće, problema koga treba riješiti.

Od istraživača se očekuje prvo:

- da **teorijski analizira problem**, a zatim i
- da ga **jasno formuliše**.

Teorijska analiza problema podrazumijeva izlaganje, na sistematičan način, kako su tom problemu pristupila ranija istraživanja; koji metodološki postupak je primijenjen; koje su rezultate dobiveni; koja pitanja su ostala otvorena.

Kako se formuliše problem istraživanja?

Naučno formulisan problem obično ukazuje na neki **odnos** dvije ili više pojava.

Uticaj svjetske ekonomske krize na turistički razvoj oštine Tivat

Problem se može formulirati u vidu pitanja ili iskaza o tome koje su pojave predmet proučavanja.

Koliko je po mišljenju učenika/ca, nastavnika/ca i roditelja rasprostranjena korupcija u obrazovnim ustanovama i koji su njeni osnovni pojavni oblici.

Cjelokupno istraživanje je zapravo rješavanje postavljenog problema, ili odgovor na postavljeno pitanje.

1.2. Definisiranje osnovnih pojmova

U istraživanjima, potrebno je precizno definisati pojave koje istražujemo. Često u određivanju nekih složenih pojava postoje razlike među pojedinim školama, autorima, pristupima i sl. Otpočinjanje istraživanja bez **jasih definicija** može izazvati velike zabune.

Na primjer, Mi društvenu klasu možemo odrediti kao grupu ljudi koja se razlikuje po položaju u društvu, po količini materijalnog bogatstva, visini primanja, po stilu života i po društvenom uticaju njenih pripadnika.

ZBOG TOGA SU ISTRAŽIVAČI DUŽNI:

- (1) DA NAVEDU GLEVNE PRISTUPE U ODREĐIVANJU OSNOVNIH POJMOVA;
- (2) DA NAVEDU SVOJE OPREDJELJENJE, ILI DA DAJU SVOJU DEFINICIJU KOJA SE RAZLIKUJE OD POSTOJEĆIH;
- (3) DA SVOJ IZBOR OBRAZLOŽE.

1.2. Postavljanje ciljeva istraživanja

Sljedeći korak u konkretizaciji problema predstavlja utvrđivanje ciljeva istraživanja. Cilj istraživanja jeste otkrivanje onoga što je predmet istraživanja.

Cilj istraživanja je da se utvrde mišljenje, stavovi i znanje učenika/ca, nastavnika/ca i roditelja osnovnih i srednjih škola o tome:

- koliko je korupcija prisutna u našem društvu, u Crnoj Gori;
- u kojim djelatnostima i profesijama je korupcija naročito prisutna;
- koliko je korupcija raširena u obrazovnim ustanovama;
- koje su najčešće koruptivne radnje u obrazovnim ustanovama;
- kakvo je naš lični stav prema korupciji i koliko smo spremni da prijavimo korupciju;
- kojim organima bi prijavili korupciju;
- vlastito učešće u korupciji;

1.3. formulacija hipoteza istraživanja

U sljedećem koraku razrade problema izlaže se ideja o rješenju problema (hipoteza istraživanja). *Hipoteza je* pretpostavka o odnoima između elementima pručavane pojave, ili o odnosu te i neke druge pojave. *Funkcija hipoteze* je da usmjeri naše istraživanje na traganje da li među elementima pojave, ili između te i neke druge pojave postoji ona vrsta pravilnosti koju ona specifikuje.

Hpoteze su na primjer da:

- iskustva iz ranog djetinjstva određuju neke osobine pojedinca u zreloj dobi*
- društveni položaj ljudi određuje njihove interese i vrijednosti*
- efikasnost grupe doprinosi njenoj kohezivnosti*
- nagrada utiče na ustaljenost nagrađivanog ponašanja*

Vrste hipoteza

Hipoteze možemo razvrstati u odnosu na nekoliko osobina:

Proste i složene hipoteze

Opisne, hipoteze o povezanosti i uzročno-posljedične hipoteze

Nulta i istraživačka hipoteza

Teorijske i iskustvene hipoteze

Opšte i posebne hipoteze

Odredite kojoj vrsti
hipoteza pripada

što je jači spoljni pritisak to je veća unutrašnja
kohezija grupe

2. Metodološki dio projekta

2.1. Izbor opšteg metoda istraživanja

Teorijska istraživanja

Empirijska (iskustvena) istraživanja

Ekperimentalna istraživanja

eksperiment sa jednom grupom
eksperiment sa paralelnim grupama
ex-post-facto eksperiment

Neeksperimentalna istraživanja

anketna istraživanja (ili servey)

O metodama istraživanja
Poglavlje V

2. .2. Operacionalizacija promjenjivih (varijabli)

Svako svojstvo koje se ispoljava u različitim stupnjevima, svaka veličina koja raste ili opada u istraživačkoj terminologiji naziva se *promjenjiva ili varijabla*.

Među **pripadnicima različitih društvenih klasa** postoji statistički značajna razlika u stepenu prihvatanja **stanovišta** da država treba da preuzme brigu da svakom pojedincu obezbijedi sredstva za život.

U našem primjeru imamo dvije pojave koje se mogu jasno predstaviti kao varijable i čija se međusobna povezanost može precizno mjeriti.

Operacionalizacija podrazumijeva da se za svaku varijablu u hipotezi odrede *indikatori*, tj. vrsta podataka do kojih se istraživanjem može doći.

Opreacionalizacijom varijabli mi zapravo stvaramo mogućnost njihovog registrovanja i mjerenja.

Indikatori

Podsjećanje

Indikatori su pojavna strana nekog predmeta istraživanja, ono što je dostupno našim čulima (vidu, sluhu, dodiru, ukusu, mirisu) i što je moguće registrovati.

Među **pripadnicima različitih društvenih klasa** postoji statistički značajna razlika u stepenu prihvatanja **stanovišta** da država treba da preuzme brigu da svakom pojedincu obezbijedi sredstva za život.

zadatak

V₁

Pripadnost određenoj društvenih klasi

V₂

stanovišta da država treba da preuzme brigu da svakom pojedincu obezbijedi sredstva za život.

Izvršite operacionalizaciju varijabli u datoj hipotezi

2.3. Izbor tehnika za prikupljanje podataka

U društvenim naukama koriste se tri osnovne grupe *tehnika* istraživanja.

tehnike *neposrednog posmatranja*

tehnike zasnovane na *verbalnoj usmenoj ili pismenoj komunikaciji* (intervju, upitnik, skale procijene)

tehnike za *analizu sadržaja* (poruka, dokumantacije, zakona, komunikacije, medija i sl.).

Zavisno od operacionalne definicije promjenivih, tj. od utvrđenih indikatora opredjeljujemo se za određenu vrstu tehnike prikupljanja podataka.

Ako su indikatori iskazi subjekta
Koju tehniku koristimo?

O tehnikama
istraživanja detaljno
se upoznaj u poglavlju
VII.

2.4. Izrada nacrtu uzorka

Određivanje uzorka je pitanje koje je naročito važna za istraživanja koja imaju za cilj da proučavaju pojave u opštoj populaciji ili pojedinim njenim segmentima.

U eksperimentalnim istraživanjima uglavnom se koriste manje grupe ispitanika homogene po svim osnovnim obilježjima (pol, uzrast, školska sprema itd.).

U neeksperimentalnim istraživanjima pitanja populacije i uzorka su od presudne važnosti pa se o njima govori kao o posebnoj vrsti istraživačkog zadatka.

O populaciji i uzorku
detaljnije se upoznaj u
poglavlju VI.

2.5. Plan obrade podataka

Vrste istraživačkih nacrtā

- Frekvencijski nacrt istraživanja
- Korelacioni nacrt istraživanja
- Eksperimentalni nacrt istraživanja
- Longitudinalna i transferzalna istraživanja

O vrstama istraživačkih nacrtā vidi u poglavlju IV

2.6. Plan realizacije istraživanja

1. Analiza rezultata dosadašnjih istraživanja u Crnoj Gori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza literature i drugih izvora u cilju identifikovanja istraživanja o korupciji u obrazovanju ▪ Analiza do sada urađenih istraživanja
2.3.4.5. Izrada projekta istraživanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definisane svrhe (cilja) istraživanja ▪ Definisane predmeta istraživanja ▪ Analiza izvora i definisanje populacije istraživanja (broj učenika, nastavnika... u Crnoj Gori) ▪ Precizno definisanje uzorka istraživanja ▪ Određivanje statističkih postupaka za analizu podataka
6. Izrada i pretestiranje upitnika (ankete)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada serije pitanja u skladu sa ciljem i predmetom istraživanja ▪ Izrada upitnika za učenike ▪ Izrada upitnika za nastavnike ▪ Izrada upitnika za roditelje ▪ Pretestiranje upitnika na uzorku 50+50+50 ispitanika ▪ Izrada (štanpa) konačne verzije upitnika
7. Utvrditi kalendar istraživanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada kalendara istraživanja
8. Obučiti anketare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizovati jednodnevno savjetovanje sa anketarima
9. Realizacija istraživanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Posjete školama od strane anketara ▪ Organizovanje popunjavanja upitnika ▪ Dostava popunjenih upitnika u Zavod za školstvo
10. Unos podataka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otvrdnje baze podataka u SPSS programu ▪ Unos podataka u bazu
11. Statistička obrada podataka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Statistička obrada podataka po zahtijevanim parametrima
12. Logička analiza podataka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Logička analiza podataka ▪ Vremenska analiza podataka ▪ Relacijska analiza podataka
13. Izrada izvještaja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pisanje izvještaja ▪ Lektorisanje teksta ▪ Obrada teksta ▪ Štampanje izvještaja
14. Prezentacija izvještaja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Okrugli sto sto na temu korupcija u obrazovanju (oko 50 učesnika).

3. Materijalni dio projekta

Podrazumijeva planiranje materijalnih sredstava za realizaciju istraživanja (oprema, instrumenti, terenski rad...).

6. Izrada i pretestiranje upitnika (ankete)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada serije pitanja u skladu sa ciljem i predmetom istraživanja ▪ Izrada upitnika za učenike ▪ Izrada upitnika za nastavnike ▪ Izrada upitnika za roditelje ▪ Pretestiranje upitnika na uzorku 50+50+50 ispitanika ▪ Izrada (štanpa) konačne verzije upitnika	500 100 300
7. Utvrditi kalendar istraživanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada kalendara istraživanja	100
8. Obučiti anketare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizirati jednodnevno savjetovanje sa anketarima	300
9. Realizacija istraživanja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Posjete školama od strane anketara ▪ Organizovanje popunjavanja upitnika ▪ Dostava popunjenih upitnika u Zavod za školstvo	1800
10. Unos podataka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otvrdnje baze podataka u SPSS programu ▪ Unos podataka u bazu	500

Budžet projekta je jako važan jer ako se precizno ne predvide potrebna sredstva cjelokupno istraživanje može doći u pitanje.

Projekt istraživanja

1. Teorijski dio projekta

1.1. Formulacija problema

1.2. Definisanje osnovnih pojmova

1.3. Postavljanje ciljeva istraživanja

1.4. Formulacija hipoteza istraživanja

2. Metodološki dio projekta

2.1. Izbor opšteg metoda istraživanja

2.2. Operacionalno definisanje promjenjivih (varijabli)

2.3. Izbor tehnika za prikupljanje podataka

2.4. Izrada nacrtu uzorka

2.5. Plan obrade podataka

2.6. Plan realizacije istraživanja

3. Materijalni dio projekta

3.1. Plan materijalnih troškova

